

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Демчучена І.В.

Буковинський державний медичний університет

Доводиться необхідність упровадження новітніх освітніх технологій в умовах розвитку інформаційної цивілізації. Розгляд особливостей розвитку інформаційного суспільства та його ролі в професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури. Підготовка висококваліфікованих фахівців фізичної культури має здійснюватися з урахуванням набутого вітчизняного й зарубіжного досвіду, використанням інноваційних технологій. Підґрунтям цього повинні бути оновлення змісту, форм організації навчально-виховного процесу відповідно до світових стандартів.

Ключові слова: інформаційне суспільство, освітні технології.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Початок третього тисячоліття – це новий етап розвитку людської цивілізації – створення глобального інформаційного суспільства, в якому виробництво і споживання інформації є найважливішим різновидом діяльності, а інформаційне середовище разом із соціальним стають новим середовищем існування людини.

Перебудова змісту освіти різних галузей є загальною проблемою сьогодення та необхідною вимогою сучасного суспільства. Існуюча система підготовки фахівців у вищих навчальних закладах характеризується інтенсифікацією процесу навчання, збільшенням обсягів отримуваної інформації, насиченістю навчальних занять, високими вимогами до якості знань. Особливої уваги набула проблема докорінних змін у системі фізичного виховання, зокрема підвищення якості підготовки майбутніх фахівців фізичної культури.

Професійна діяльність у галузі фізичної культури висуває високі вимоги до фахівців, їхньої особистості й професійно-спортивної майстерності. Саме практична готовність до здійснення випускником вищого навчального закладу свого професійного призначення є інтегруючим показником якісної системи підготовки спеціалістів у вищій школі.

В останні роки в педагогічній практиці чітко простежується напрям розробки й апробації методів і засобів, основою яких є сучасні інноваційні технології – упровадження нового в педагогічний процес. Інноваційна діяльність – основа вдосконалення навчального процесу, суть якої полягає в упровадженні сучасних засобів і методів у традиційну систему освіти.

В умовах переходу від постіндустріального до інформаційного суспільства процеси інформатизації не можуть не стосуватися освіти. Змінюється і процесуальна складова вищої освіти: види діяльності, специфіка навчання, позиція викладача в навчальному процесі, його роль та функції. Особливості викладацької діяльності в умовах інформатизації освіти потребують якісно нової моделі підготовки педагога, яка визначатиме його функції в процесі застосування інформаційних технологій як інструментальної основи педагогічної діяльності в умовах інформатизації суспільства. Проблема полягає в тому, що:

- сучасне застосування інформаційних технологій у педагогічному ВНЗ в процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури фрагментарне й не дозволяє майбутнім фахівцям створити власної цілісної інформаційної педагогічної технології;

- нині не систематизована сучасна освітня практика на основі новітніх інформаційних технологій в

освіті, не розроблено навчально-методичних посібників, які б відтворювали цю практику.

Підготовку фахівців фізичної культури вчені розглядають у широкому спектрі наукових досліджень. Незважаючи на те, що питання підготовки майбутніх фахівців фізичної культури як предмет дослідження розглядалися в багатьох наукових працях, переважно увага приділялась окремим складовим навчального або тренувального процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми та на які опирається автор свідчить, що в полі зору дослідників перебувають:

- психологічні основи педагогічної майстерності вчителя;
- медико-біологічна, валеологічна й екологічна підготовка;
- ступенева система підготовки;
- спортивна та професійно-педагогічна підготовка;
- викладання окремих спортивно-педагогічних дисциплін у структурі підготовки вчителя;
- підготовка до пошукової роботи;
- використання інноваційних технологій у процесі формування професійної майстерності фахівців фізичної культури.

Існуючі дослідження не висвітлюють особливостей підготовки майбутніх фахівців у сучасних умовах, в основі яких – як позитивні сторони, так і негативні, що потребують детального вивчення з метою подальшого вдосконалення навчально-виховного процесу студентів. Крім того, чітко не визначено єдиних поглядів щодо підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців фізичної культури.

Проблемам інформаційного простору, формуванню інформаційного суспільства, інформаційним підходам у процесі підготовки майбутніх фахівців присвячено немало досліджень, зокрема Р. Абдеева [1]. Педагогічні дослідження у сфері підготовки вчителя до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти проаналізували У. Букович, В. Ільганаєва [5; 7]. Основні теоретичні засади означеної теми ґрунтуються на працях О. Андрущенко [2; 3]. Хоча окремі аспекти визначеної проблеми висвітлювалися не вперше, згадувалися в працях вітчизняних і зарубіжних учених, вивчення інноваційних освітніх технологій у галузі фізичної культури у зв'язку з особливостями формування інформаційної цивілізації залишається поза увагою фахівців, що й зумовлює актуальність дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. На основі праць цих авторів, вважаємо, що одним з найважливіших аспектів інформатизації освіти є формування «технологічного дуалізму» нових педагогічних та інформаційних технологій – цілісної ін-

формаційної освітньої технології як педагогічної діяльності нового гатунку. Такий підхід висуває нові вимоги до професійної підготовки педагога, зокрема вчителя фізичної культури, в інформаційному просторі сучасності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – розглянути інформаційне суспільство і його роль у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Слід зазначити, що інформаційне суспільство – це нова історична фаза розвитку цивілізації, в якій головними продуктами виробництва є інформація і знання. Рівень розвитку сучасної цивілізації характеризується посиленням ролі інформації і знань у житті суспільства.

Нині відбувається достатньо потужний розвиток інформаційного суспільства, що стосується і вищої педагогічної освіти. На сучасному етапі її модернізації інформаційне суспільство розглядається як особливий світ, у якому передбачені свобода самовираження студентської молоді, можливість професійного самовдосконалення засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Посилення вимог до професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури має на меті, передусім, модернізацію навчально-педагогічного процесу, використання інноваційних технологій для його активізації, зміну структури організації. Важливим напрямом сучасного навчально-педагогічного процесу є теоретико-методичне обґрунтування впровадження інноваційних освітніх технологій у практику підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Інноваційне навчання – процес, спрямований на перспективу, акцентований на підготовку фахівців до роботи в нових умовах. Слово «інновація», що в перекладі з англійської «innovation» – нововведення, походить від латинського «відновлення», «оновлення», «зміна». У навчальному контексті «інновація» означає створення нових підходів і технологій на основі переосмислення попереднього досвіду й упровадження новітніх досягнень та їх комплексне використання.

Однією з характерних особливостей сучасного стану системи педагогічної освіти є пошук не механічного нарощування інновацій, а дбайливе збереження традицій, орієнтація на споконвічні педагогічні цінності в поєднанні з новими формами, методами, засобами і технологіями навчання – педагогічними інноваціями. Вирішення цієї проблеми необхідне насамперед для того, щоб забезпечити майбутньому педагогові мобільність у реалізації професійної підготовки й особистого творчого потенціалу в педагогічній діяльності.

Специфіку визначення професійних характеристик майбутнього вчителя фізичної культури неможливо зрозуміти, зважаючи лише на особливості складових системи професійної підготовки. Така система перебуває в ієрархічному зв'язку з принципами багаторівневої фахової підготовки. Основна мета дослідження професійних характеристик майбутнього вчителя фізичної культури, на наш погляд, полягає в усвідомленні мети життя, яка виходить за межі побудови інформаційного суспільства.

Роль інформаційного суспільства в професійному розвитку майбутнього вчителя фізичної культури виявляється в масштабних змінах організації майбутньої професійної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі із застосуванням комп'ютерних технологій.

В інформаційному суспільстві професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури

визначається індивідуально активним процесом професійного розвитку, який спрямований на професійну самореалізацію.

Вплив інформаційного суспільства на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури визначається характером його діяльності, зокрема застосуванням у процесі професійної підготовки комп'ютерної техніки й інформаційних технологій. Професійна діяльність залежить від рівня професійного розвитку з урахуванням впливу інформаційного суспільства на особистість студентів.

Слід зазначити, що професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури передбачає:

- взаємозв'язок професійної підготовки студентів із психологічними особливостями й особливими умовами праці ВНЗ;

- спеціальну професійну підготовку із застосуванням інформаційних технологій у системі освіти;

- необхідність розвитку основних професійних якостей;

- підвищення рівня інформаційної компетентності, інформаційної культури, професійної мотивації.

В умовах тотальної інформатизації суспільства інформаційний вплив на особистість набуває глобальних масштабів, що стосується і майбутнього вчителя фізичної культури, котрий перебуває в інформаційному суспільстві. Такий вплив сприяє формуванню особистості, тому майбутній учитель фізичної культури повинен мати інформаційно-планетарне мислення.

Створення технології підготовки майбутніх фахівців у сучасних умовах зумовлене необхідністю вдосконалення навчального процесу, реалізацією завдань формування професійних якостей особистості. Воно базується на освітніх і професійних стандартах та творчих можливостях особистості. Проектування має здійснюватися на принципах інтеграції навчання з наукою й виробництвом, професійно творчої спрямованості навчання, орієнтації на особистість, розвиток досвіду самоосвіти майбутнього фахівця.

На основі цих принципів і розробляється нова технологія функціонування фізкультурного простору вищого навчального закладу, яка повинна сприяти формуванню професійних якостей особистості.

Важливу роль у цьому процесі мають відігравати всі елементи системи навчання, зокрема фізичної культури. Тому постає необхідність визначення основних засад, цілей, напрямів, змісту, форм і методів діяльності у фізкультурному просторі вищого навчального закладу, що цілеспрямовано й ефективно сприятимуть процесу формування професійних якостей.

Сутність фізичної культури у фізкультурному просторі вищого навчального закладу полягає в необхідності допомогти студентів сформувати необхідні для фахівця якості. Викладач зважає на те, що у фізкультурній діяльності студента повинен бути особистісний сенс та усвідомлення значущості цієї діяльності, на які й слід спиратися в навчальному процесі.

Важливе місце в концепції фізичної культури в умовах функціонування фізкультурного простору посідає процес навчання, спрямований на формування знань про місце, роль та функції фізичної культури в сучасних умовах інформаційного суспільства.

Тому сутність фізичної культури у фізкультурному просторі є багатоаспектною і має педагогічні, культурологічні й інформаційно-комунікаційні засади.

Оскільки в процесі професійної підготовки майбутній фахівець є об'єктом впливу культури, становлення його особистості здійснюється в трьох напрямках:

- формується особистість педагога, розвиваються її якості;

- майбутній фахівець є суб'єктом культурної діяльності, відбувається пошук нових шляхів, засобів, методів фізичного вдосконалення;

- культура інтегрується в особистості майбутнього фахівця, яка функціонує у фізкультурному просторі як конкретний носій культурних цінностей, поєднуючи в собі загальне, властиве культурі в цілому, і особистісне, привнесене в неї на основі свого індивідуального рівня знань, досвіду та світогляду.

Цільова орієнтація цього процесу – необхідність створення у фізкультурному просторі навчального закладу певних механізмів саморозвитку та самовиховання, що необхідні для становлення особистості та її професійних якостей.

Важливою є функція культуротворення, що забезпечує збереження, передачу, відтворення та розвиток фізичної культури методами педагогіки і реалізується через зорієнтованість освіти на виховання культури особистості. Необхідна умова для цього – інтеграція освіти в культуру та, навпаки – культури в освіту.

Таким чином, можна зазначити, що новий ракурс життя зумовлює новий ракурс вищої освіти. Саме тому, згідно з нашим переконанням, необхідно підвищувати рівень інформаційної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури, що забезпечить успішну інтеграцію в нові соціокультурні умови в інформаційному суспільстві.

Інформаційні технології, які застосовуються в навчальному процесі по підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури, підвищують якість освітнього процесу, посилюють інтелектуальні можливості в інформаційному суспільстві.

Підготовка фахівців з фізичної культури містить великий обсяг теоретичного матеріалу, на який відводиться мінімальна кількість годин, тому застосування сучасних інформаційних технологій сприяє ефективному вирішенню цієї проблеми.

Якість підготовки значно підвищують електронні презентації, що робить навчальний процес насиченішим, наочнішим та динамічнішим, оскільки висвітлення теоретичних питань різного спрямування може бути продемонстроване безпосередньо візуально.

Електронні презентації свідчать, що студенти із зацікавленням сприймають ту саму інформацію, яка раніше подавалася в традиційній усній формі. Зокрема, в презентації обов'язково використовуються фотографії відомих спортсменів – представників цього виду спорту, що надає можливості розширити знання студентів з окремих розділів програми.

Список літератури:

1. Абдеев Р. Ф. *Философия информационной цивилизации* / Р. Ф. Абдеев. – М.: ВЛАДОС, 1994. – 336 с.
2. Андрущенко О. А. Концептуальні основи створення єдиного інформаційного поля фізичної культури і спорту України / О. А. Андрущенко // *Вісн. Кн. палати*. – 2003. – № 1. – С. 33–36.
3. Андрущенко О. А. Організація Національної інформаційної структури з фізичної культури і спорту в глобальній мережі Інтернет / О. А. Андрущенко // *Духовна культура в інформаційному суспільстві*, Харків, 24–25 січня: Матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. – Х., 2002. – С. 263–265.
4. Богданов В. М. Информационные технологии обучения в преподавании физической культуры / В. М. Богданов, В. С. Пономарев, А. В. Соловйов. – М.: Наука, 2001. – 245 с.
5. Букович У. *Управление знаниями: руководство к действию* / У. Букович, Р. Уильямс. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 504 с.
6. Вільчковський Е. С. Професійна спрямованість підготовки фахівців з фізичного виховання // *Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002* / Е. С. Вільчковський: зб. наук. пр. – Х.: ОВС, 2002. – Ч. 1. – С. 301–310.
7. Ільганаєва В. О. Формування професійного світогляду фахівців у галузі культури / В. О. Ільганаєва // *Культура України*: зб. наук. пр. – Х., 2000. – Вип. 6. – С. 48–53.
8. Круцевич Т. Ю. Інноваційні процеси у сфері підготовки та перепідготовки кадрів з фізичної культури / Т. Ю. Круцевич, М. Зайцева // *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. – 2005. – № 4. – С. 41–44.
9. Куц О. С. Нові технології та моделювання підготовки вчителів фізичної культури / О. С. Куц, І. А. Липчак // *Молода спортивна наука України*: зб. наук. ст. – Львів: ЛДІФК, 2002. – Вип. 6. – Т. 2. – С. 539–541.
10. Нісімчук А. С. *Сучасні педагогічні технології* / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К.: Просвіта, 2000. – 368 с.

Нині, крім стандартного правильно облаштованого спортивного залу, велике значення для мотивації розвитку, вдосконалення та корегування результатів підготовки студентів має наочність, яку слід здійснювати через застосування інформаційних технологій: презентацій, інформресурсів, навчальних дисків і програм.

Інформаційні технології в освітньому процесі надають можливості ефективніше здійснювати підготовку майбутніх учителів фізичної культури. Інформаційний супровід можна застосовувати й під час розгляду теоретичних питань, оскільки короткі доповіді студенти можуть готувати в межах випереджальних завдань з використанням офіційних сайтів.

Застосування тестових комп'ютерних програм під час підготовки до занять з фізичної культури уможливує об'єктивно оцінити теоретичні знання студентів.

Інформаційні технології сприяють ефективній організації навчальної діяльності, підтримують різноманітність форм навчання – в аудиторній, позааудиторній, проектній діяльності; підвищують рівень інформаційної культури викладачів і студентів, формують комунікативну, соціально-інформаційну компетенції, які відповідають сучасному рівневі розвитку інформаційних технологій.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого розвитку в цьому напрямку. Розгляд особливостей розвитку інформаційного суспільства та його ролі в професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури дозволив дійти висновку, що такий розвиток визначається індивідуально активним процесом професійного росту, серед особливостей якого – необхідність самореалізації, прагнення інтегруватися до професійного контексту інформаційного суспільства. Таким чином, роль інформаційного суспільства в професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури полягає саме в масштабних змінах організації майбутньої професійної діяльності, в якій застосовуватимуться інформаційні технології.

Підготовка висококваліфікованих фахівців фізичної культури має здійснюватися з урахуванням набутого вітчизняного й зарубіжного досвіду, використанням інноваційних технологій. Підрунтують цього повинні бути оновлення змісту, форм організації навчально-виховного процесу відповідно до світових стандартів.

Створення моделі модернізації змісту професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури на основі інноваційних інформаційних технологій становитиме перспективу подальших розвідок у цьому напрямі й сприятиме його відповідності основним тенденціям розвитку інформаційного суспільства на сучасному етапі.

11. Сергієчко Л. П. Інноваційний зміст системи підготовки спеціалістів фізичного виховання і спорту / Л. П. Сергієчко // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2003. – № 3–4. – С. 22–23.
12. Шиян Б. М. Підготовка вчителя фізичної культури третього тисячоліття / Б. М. Шиян // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: зб. наук. пр. – Рівне: Принт Пауз, 2001. – Вип. 2. – С. 371–374.

Демчучена И.В.

Буковинский государственный медицинский университет

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ОСНОВА ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ ИНФОРМАТИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА

Аннотация

Доказывается необходимость внедрения новейших образовательных технологий в условиях развития информационной цивилизации. Рассмотрение особенностей развития информационного общества и его роли в профессиональной подготовке будущего учителя физической культуры. Подготовка высококвалифицированных специалистов физической культуры должно осуществляться с учетом приобретенного отечественного и зарубежного опыта, использованием инновационных технологий. Основой этого должны быть обновление содержания, форм организации учебно-воспитательного процесса в соответствии с мировыми стандартами.

Ключевые слова: информационное общество, образовательные технологии.

Demchuchena I.V.

Bukovina State Medical University

INFORMATION TECHNOLOGY AS THE BASIS OF PREPARATION OF TEACHERS OF PHYSICAL EDUCATION IN TODAY'S INFORMATION SOCIETY

Summary

The necessity of introduction of new educational technologies in the emerging information civilization. Consideration of the features of the information society and its role in training future teachers of physical culture. Preparation of highly qualified specialists of physical training should take into account the lessons of domestic and international experience, the use of innovative technologies. The basis of this must update the content, forms of organization of educational process in accordance with international standards.

Keywords: informational civilization, educational technology.

УДК 796.011.3

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТРАВМАТИЗМУ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Ібрагімов Е.Ю.

Буковинський державний медичний університет

У статті розглянуто проблеми травматизму, його профілактики у навчально-тренувальному процесі та на заняттях з фізичного виховання. Наведено приклади необхідності удосконалення програми дисципліни за рахунок розробки тем, які спрямовані на вивчення методик травмопрофілактики в процесі фізичного виховання.

Ключові слова: фізичне виховання, навчально-тренувальний процес, травматизм, профілактика.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Профілактика спортивного травматизму та безпека занять фізичною культурою є одним із найважливіших питань організації навчально-виховної роботи в освітньому закладі. Заняття фізичними вправами позитивно впливають на організм тих, хто навчається. Але іноді виконання фізичних вправ супроводжуються травмами і захворюваннями, що суперечить оздоровчій спрямованості фізичної культури.

Травми найчастіше виникають у результаті порушення відповідних організаційних, методичних вимог викладачами та слухачами.

Ушкодження, яких зазнають слухачі під час заняття спортом на майданчиках і в залах, називаються спортивним травматизмом. Такий вид травматизму характерний для спортсменів, які мають справу зі спортивним обладнанням.

Визначено, що основними причинами спортивного травматизму є:

- недотримання навчально-тренувальної дисципліни;
- невідповідність спортивного обладнання умовам експлуатації;
- незадовільний стан спортивної споруди;
- невідповідність спортивного взуття та одягу умовам спортивних занять;